

ประวัติความเป็นมาของแนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสุ่อ่านาจาร"

วิวัฒนาการของแนวคิดแบบจิตนิยมจากค่านที่ไปสู่เจตจำนงนิยมของนิตเช

บ่อเกิดของแนวคิดแบบ - จิตนิยม (Idealism) สมัยใหม่เมื่อสืบสาวร่องรอยขึ้นไปแล้วจะพบว่าสวนมากสืบทอดและรับอิทธิพลมาจากแนวความคิดของ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant : 1724 - 1804) ที่เสนอในหนังสือเรื่อง " วิจารณ์เหตุผลบริสุทธิ์ " (The Critique Of Pure Reason) ว่า โลกที่เรารูจักเป็นเพียงปรากฏการณ์ที่ถูกกำหนดและจัดระเบียบโดยมนุษย์¹ (Categories of Understanding) กล่าวคือเรารูจักเฉพาะสิ่งที่ปรากฏแก่มนัส (Phenomena) เท่านั้น ส่วนความจริงเบื้องหลัง (Noumena) หรือ " ความจริงแท้ในตัวเอง " นั้นเราไม่สามารถจะรู้ได้

ต่อมา ฟิกเต (Johann Gottlieb Fichte : 1762 - 1814) สนับสนุนว่า " ความเป็นจริงในตัวเอง " (Ultimate Reality) นั้นมีอยู่ แต่ถูกกลืนอยู่ในอัตตา (Ego) เราอาจจะเรียกความเป็นจริงสูงสุดนี้ว่า อัตตาอัสสัมพัทธ์ (Absolute Ego)² ซึ่งมีลักษณะเป็นจิตนั่นเอง

ต่อมา เฟรคริช เฮเกิล (George Wilhelm Friedrich Hegel : 1770 - 1840) ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนที่โด่งดังที่สุดในสายจิตนิยมแบบอัสสัมพัทธ์ (Absolute Idealism) ก็ได้เสนอคำสอนคล้ายกับฟิกเต ที่ว่าความเป็นจริงสูงสุดคือจิตดวงเดียว

¹Frederick Copleston, S. J. A History of Philosophy, vol. 6: (New York: Division of Doubleday & Company, Inc., 1960), p. 61.

²ดู จี. ที. คัมพลิว แพทริก, ปรัชญาเบื้องต้น, แปลโดย กิรติ บุญเจือ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 178.

เรียกว่า อุดมคติสัมพัทธ์ (Absolute Self) มีลักษณะเป็นจิตหรือความคิด โลกหรือ
เอกภพมิใช่ เป็นผลงานสร้างของพระเจ้า แต่เป็นเพียงผลปรากฏของขบวนการปฏิพัฒนาการ
(Dialectic) ของจิตทั้ง 3 ชั้น ที่ดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนคือ

ขั้นที่ 1 สภาวะพื้นฐาน (Thesis) - มีสภาพดั้งเดิมเป็นจิตบริสุทธิ์

ขั้นที่ 2 สภาวะขัดแย้ง (Antithesis) - คือระยะที่จิตแสดงตัวออกเป็น

สสาร

ขั้นที่ 3 สภาวะสังเคราะห์ (Synthesis) - คือระยะที่สสารสำนึกตัวว่า

เป็นจิต

จึงเห็นได้ว่าสายแนวความคิดตั้งแต่ คานท์ เป็นต้นมาจนถึง เฮเกิล ถือว่าจิต
เป็นสารัตถะพื้นฐานของโลก, ชีวิต และปรากฏการณ์ทั้งหมด

พอมาถึง อาร์เทอร์ โชเพนเฮอเออร์ (Arthur Schopenhauer:1788-1860)
แนวความคิดสายจิตนิยมแบบอสมพัทธ์ค่อย ๆ เปลี่ยนรูปมาเป็นจิตนิยมแบบเจตจำนงนิยม
(Voluntaristic Idealism) ซึ่งมีโชเพนเฮอเออร์ เป็นตัวแทนที่เด่นชัดของความคิด
แบบนี้ เขาได้เขียนหนังสือชิ้นเล่มหนึ่งชื่อว่า " โลกในฐานะเจตจำนงและมโนคติ "
(The World as Will and Idea) ซึ่งหนังสือเล่มนี้เริ่มทวนประโยคที่อ้างกัน เคยรับ
ว่า " โลกเป็นมโนคติของข้าพเจ้า "

จากหนังสือเล่มนี้เขาพยายามแสดงให้เห็นว่ามีอะไรบางอย่างที่แตกต่าง
ไปจากพวกแรก คือเดิมพวกแรกถือว่า จิต เป็นสารัตถะพื้นฐานของทุกสิ่ง แต่โชเพนเฮอเออร์
เสนอใหม่ว่า ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นสารัตถะพื้นฐานจริง ๆ ยิ่งไปกว่านั้นอีก คือ " เจตจำนง "
(Will) หรืออาจจะถือได้ว่า เจตจำนง เป็นพื้นฐานของจิตอีกทีหนึ่ง ความเป็นจริง
อันคัมภีระ ของมนุษย์ โลก และเอกภพ มีอยู่เพียงหนึ่งเดียว ซึ่งมีสภาพเป็นเจตจำนงเท่านั้น

¹Quoted in Copleston, S.J. A History of Philosophy, vol. 7:
p. 31. " The World is my idea."

เจตจำนงมีลักษณะเป็นพลังอะไรบางอย่างที่ค้ำยันไปอย่างไม่สิ้นสุด แต่ไร้จุดหมาย และระเบียบแบบแผน พลังนี้แสดงออกเป็นกิจกรรม, ความพยายาม, ความค้ำยัน, ความอยาก รางกายและการเคลื่อนไหวของร่างกาย, สิ่งต่างๆ และปรากฏการณ์ในธรรมชาติ เป็นเพียง การแสดงออกของพลังหรือเจตจำนงสากล (Absolute Will) พลังต่างๆในธรรมชาติ เช่นพลังแม่เหล็ก พลังไฟฟ้า พลังดึงดูด ขึ้นสูงขึ้นไปก็เป็นพลังในวิวัฒนาการ พลังสัญชาตญาณ และพลังกิเลสตัณหา ล้วนเป็นการแสดงออกของเจตจำนงนี้ทั้งสิ้น¹ เพราะฉะนั้นเราจึง เรียกมันว่า " พลังค้ำยันเพื่อการอยู่รอด " หรือ " เจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่ " (The Will to Live)

จากคำนี้มาถึงโซ เป็นเฮาเออร์นั้น เราพอสรุปอะไรบางอย่างไว้ว่า สิ่งที่ค้ำยัน เรียกว่า " สิ่งในตัวเอง " กลายมาเป็น " เจตจำนง " ของโซ เป็นเฮาเออร์² และสำหรับโซ เป็นเฮาเออร์ คำว่า " เจตจำนง " กับ " เจตจำนงที่จะอยู่รอด " (Will กับ Will to Live) นั้นหมายถึงสิ่งเดียวกัน³

ครั้นตกมาถึงสมัยนิตเช ซึ่งกล่าวไว้ว่ารับอิทธิพลมาจากโซ เป็นเฮาเออร์อย่างมาก ไขความค้ำยันของโซ เป็นเฮาเออร์ เสียใหม่ว่า พลังค้ำยันนั้นมีการค้ำยันเพื่อการอยู่รอด ควบคู่กัน แต่ก็ยังมีลักษณะหนึ่งที่สำคัญกว่าค้ำยันว่าการค้ำยันเพื่อการอยู่รอดอีกทีหนึ่ง ลักษณะ ค้ำยันนั้นคือ " การค้ำยันเพื่ออำนาจ " ดังนั้นพลังรวมของโซ เป็นเฮาเออร์ ควรจะ เรียกเสียใหม่ว่า พลังที่ค้ำยันการอำนาจ หรือ " เจตจำนงสู่อำนาจ " (The Will to Power) จะสังเกตเห็นได้ว่า พลังที่แสดงออกในธรรมชาตินั้นยอมเสี่ยงเพื่อมีอำนาจเหนือ หนวยอื่น⁴

¹ ดู แพทริค, ปรัชญาเบื้องต้น, หน้า 178.

² Copleston, S. J. A History of Philosophy, vol. 7: p. 38.

³ Ibid., p. 36.

⁴ ดู กীরติ บุญเจือ, ปรัชญาสำหรับผู้เริ่มเรียน. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2518), หน้า 37 - 38.

แต่เป็นที่น่าสัง เกตว่า เมื่อนิตเชร์รับเอาแนวความคิดแบบ เจตจำนงนิยมมาและ
ได้แปลงรูปและความหมายให้ผิดแปลกไปจากเดิม ซึ่งพอจะแยกแยะให้เห็นพอเป็นพื้นฐาน
ต่อการเข้าใจแนวคิดที่แท้จริงของ เขาคงต่อไปนี้

ทั้งโซ เป็น เฮาเออร์และนิตเชร์ ต่างก็พยายามหาหลักการพื้นฐานสักอันหนึ่ง
(One basic principle) เพื่อใช้อธิบายปรากฏการณ์ของโลก, ชีวิต ฯลฯ
หลักการที่โซ เป็น เฮาเออร์ได้มา คือ เจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่ ส่วนของนิตเชร์ คือ เจตจำนง
สู่อำนาจ แนวความคิดของนิตเชร์จะรับอิทธิพลและแปลงรูปมาจากของโซ เป็น
เฮาเออร์โดยตรง แต่หลักการทั้งสองนี้แตกต่างกันในประเด็นสำคัญที่สุดคือ ของโซ เป็น
เฮาเออร์ นั้น เป็นหลักการทาง เมตาฟิสิกส์ (A Priory Metaphysical Thesis)
เจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่คือความเป็นจริงอันคัมภีระทาง เมตาฟิสิกส์ ในขณะที่หลักการของนิตเชร์
เป็นสมมุติฐานทางจิตวิทยา (Psychological Hypothesis) นิตเชร์ปฏิเสธความเป็น
จริงทาง เมตาฟิสิกส์โดยสิ้นเชิง เขาถือว่าความเชื่อแบบนั้น เกิดจากความเข้าใจผิดทาง
ภาษาเท่านั้น¹ เจตจำนงสู่อำนาจ ของนิตเชร์ คืออำนาจในจิตหรือแรงขับที่ออกมาจากจิต
อันเป็นแรงขับพื้นฐานตามธรรมชาติที่มีอยู่ในชีวิต อำนาจของนิตเชร์ จึงมิใช่ความจริงทาง
เมตาฟิสิกส์แต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตามมีบางคนเช่น ไฮเค็กเกอร์ (Martin
Heidegger: 1889) วิจารณ์ว่านิตเชร์โซ เจตจำนงสู่อำนาจ อธิบายสิ่งต่างๆราวกับว่า
มัน เป็นพลังทาง เมตาฟิสิกส์²

เพราะฉะนั้น เราสามารถสรุปขอแตกต่างประเด็นสำคัญระหว่างโซ เป็น เฮาเออร์
กับนิตเชร์ได้ว่า โซ เป็น เฮาเออร์ พยายามวิเคราะห์โลกด้วยหลักการทาง เมตาฟิสิกส์

¹Cf. Arthur C. Danto, "Nietzsche," in A Critical History of Western Philosophy, ed. D. J. O'connor (New York: The Free Press, 1964), p. 388.

²Martin Heidegger, "Nietzsche as Metaphysician," in Nietzsche: A Collection of Critical Essays, ed. Robert C. Solomon (New York: Anchor Books, 1973), pp. 105 - 113.

ในขณะที่นิทเช่วิเคราะห์หลักการทางจิตวิทยา เขาพยายามแสดงให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมนุษย์ ล้วนเป็นการแสดงออกของ " เจตจำนงสุอำนาจ " นี้ ก็อย่างที่เขากล่าวว่า " โลกนี้มีอะไรเลย นอกจากเจตจำนงสุอำนาจ และตัวท่านเองก็มีอะไรเลย หากเป็นเพียง เจตจำนงสุอำนาจ เท่านั้น " ¹

ความคิดเรื่อง " เจตจำนงสุอำนาจ " เกิดขึ้นเมื่อไร

ฟร้าว ฟอรัสเตอร์ นิทเช่ (Frau Forster Nietzsche) ซึ่งเป็นน้องสาวของนิทเช่เอง ได้เล็งถึงแรงคล้อยที่ทำให้นิทเช่ เสนอแนวความคิดเรื่อง " เจตจำนงสุอำนาจ " เป็นครั้งแรกว่า ในระหว่างสงครามพริ้งโก - ปรุสเซีย ระหว่างปี ค.ศ. 1970-1971 นิทเช่ได้รวมเข้าทำงานในหน่วยพยาบาลสนาม แล้วได้กลับมาเล่าให้หลอนฟังว่า เขาได้เห็นการต่อสู้ใจเพื่อมุ่งหวังในชัยชนะของกองทหารปรุสเซียทั้ง ๆ ที่ทหารในกองทัพบกอยู่ในสภาพอดโรยอ่อน เปลี่ยนจนแทบจะไปไม่ไหว จึงทำให้เขาเกิดความคิดขึ้นมาว่า - สาระสำคัญของชีวิตนั้นมีอะไรมุ่งต่อสู้ดิ้นรน เพื่อที่จะอยู่รอด (Struggle for Survival) แค่นั้นสำคัญยิ่งกว่านั้นคือ เพื่อมีอำนาจเหนือผู้อื่น (Will to Power) ² แต่อย่างไรก็ตาม ยังไม่เคยพบหลักฐานว่านิทเช่จะเขียนบันทึกไว้ในที่ใด ๆ ว่าเป็นจริงตามคำบอกเล่าของน้องสาวนี้

¹Friedrich Nietzsche, The Will to Power, trans. Walter Kaufmann and R. J. Hollingdale (New York: Vintage Books, 1968), Aph. 1067. p. 550.

" This world is the Will to Power -and nothing else! And you yourself too are this Will to Power and nothing else!"

²Cf. Walter Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist, 3d ed. (New York: Vintage Books, 1968), p. 179.

วลีว่า "เจตจำนงสุอำนาจ" ปรากฏขึ้นครั้งแรกในโน้ตที่ตีพิมพ์ฉบับที่กวอดอนปลายปี ค.ศ. 1870 ในฐานส่วนสำคัญที่เขาของการจะพูดถึงปรากฏการณ์ทางจิตใจของมนุษย์ เขาเขียนไว้ว่า "ความกลัว (รู้สึกทางลบ) และเจตจำนงสุอำนาจ (รู้สึกทางบวก) อธิบายให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์" ¹

อย่างไรก็ดี เขามีโคอธิบายรายละเอียดอะไรไว้มากนัก แต่ถือว่าแนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสุอำนาจ" ของเขาได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ มาจนแสดงออกเป็นแนวคิดที่ชัดเจนในหนังสือที่มีชื่อเสียงของเขาชื่อ *Thus Spake Zarathustra* (1883 - 1885) ในบทความ "พันหนึ่ง เป้าหมาย" (On the Thousand and One Goals) ซึ่งได้อธิบายเกี่ยวกับปัญหาเรื่องความดี ความเลว โดยกล่าววาทัฆาราทุสตรา² ฝึกท่อง เทียวไปตามที่ต่าง ๆ โคพบกับสิ่งที่มีมนุษย์เรียกว่า ความดี และ ความเลว ก็ในสถานที่หนึ่งสำหรับบุคคลหนึ่ง กลับเป็นสิ่งเลวในทางสถานที่และทางบุคคลไป เพราะฉะนั้นคือเลวหาได้มีจริงไม่ อยู่ที่ใครจะไว้มัน ถ้าเป็นการกระทำของผู้อำนาจมากกว่าก็เรียกมันว่าความดี ดังที่ฆาราทุสตรากล่าวว่า "... คำจารึกแห่งความดี คือคำจารึกแห่งการเอาชนะ. . . มันคือเสียงของอำนาจ" ³

¹Quoted in *Ibid.*, "Fear (negative) and will to power (positive) explain our strong consideration for the opinion of men."

²ฆาราทุสตรา เป็นศาสดาของศาสนาที่สำคัญที่สุดของ เปอร์เซีย นิตเฮไซ เป็นกระบอกเสียงสำหรับสอนเรื่องต่าง ๆ

³Friedrich Nietzsche, "Thus Spake Zarathustra," in *The Portable Nietzsche*, selected and trans. Walter Kaufmann (New York: The Viking Press, 1968), p. 170. "A tablet of good is the tablet of their overcoming. . . it is the voice of their will to power."

หนังสือเล่มนี้ถือกันว่าเป็นแนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ใ้รับการพัฒนาขึ้น
อย่างเต็มที่แล้ว¹

ร่องรอยของแนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ที่ปรากฏให้เห็นในงานเขียนระยะแรก

เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของแนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ในอีกแง่
หนึ่ง ที่ควรจะได้หยิบยกมาพิจารณาก็คือ จากงานเขียนเล่มแรกของเขาชื่อ " บอเกิดโศก-
นาฏกรรม " (The Birth of Tragedy: 1872) หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นจากการที่นิตเช
โคเขาไปศึกษาศิลปะวัฒนธรรม บทละคร โศกนาฏกรรม ประติมากรรม และวิชาอาราม
ของกรีก เขาโคพบว่าในผลงานที่เต็มไปด้วยศิลปะอันสูงส่งและแผ้วถางความสง่างาม
เป็นเลิศเหล่านี้ มีลักษณะสองอย่างที่ตรงข้ามกันแอบแฝงอยู่ คือ ไคโอนี่ เขียนและอาโปโล
เนียน (Dionysian and Apollonian Tendency)

ไคโอนี่เขียน ตอนแรก ๆ แสดงความรู้สึกออกเป็นการ เคนรำและคนครในเทศ
กาลสมโภช เทศคืนีซุส แต่ต่อหลังจากความหมายเปลี่ยนไป เป็นลักษณะการ แสดงออกของกิเลส
และการระบายอารมณ์อันรุนแรง² อัน เป็นสัญชาตญาณดั้งเดิมของมนุษย์

อาโปโลเนียน มีลักษณะตรงข้ามกับไคโอนี่เขียน แรก ๆ เป็นสัญลักษณ์ของ
ความสง่างาม ที่แสดงออกในศิลปะวัฒนธรรมหรือรูปแกะสลักของกรีก อาจจะเรียกไคว่าเป็น
เทพเจ้าแห่งประติมากรรมศิลป์³ แต่ต่อหลังจากความหมาย เปลี่ยนไป เป็นลักษณะของการไข -

¹Cf. Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist,
p. 179.

²Friedrich Nietzsche, The Birth of Tragedy and The Case of Wagner,
trans. Walter Kaufmann (New York: Vintage Books, 1967), p. 20.

³Ibid., p. 33.

เหตุผล ปัญหา จินตนาการ และการสร้างสรรค์¹

เมื่อลักษณะโคโธนีเขียนและอาโปลอเนียน ถูกสังเคราะห์เข้าด้วยกันก็ก็สิ้นกรองออกมาเป็นผลงานที่เรียกว่า โศกนาฏกรรม (Tragedy) ² หรืออาจจะกล่าวเสียใหม่ว่า เมื่ออารมณ์และเหตุผลถูกสังเคราะห์เข้าด้วยกัน โดยให้เหตุผลปรุงแต่งอารมณ์เสียใหม่ ก็จะออกมาเป็นงานสร้างสรรค์ที่เป็นศิลปะ ดังที่กล่าวไว้ว่า ". . . เพลงที่จัดอยู่ในชั้นศิลปะคือการแสดงออกของการผสมผสานกันของธาตุแหภายใน (กิเลสและอารมณ์) กับสภาพการปรุงแต่งอย่างศิลปะของสภาวะจิตใจ (ปัญหา) ของมนุษย์"³

จากใจความโดยสรุปที่กล่าวมา เราพอจะวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของแนวคิดเรื่อง "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ได้อีกทางหนึ่ง จริงอยู่แม้ว่าในหนังสือเล่มนี้ นิตเชจะไม่ได้อธิบายถึงเรื่อง "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" เลย แต่ถือได้ว่าแนวคิดเรื่องนี้ได้ก่อตัวขึ้นในความรู้สึกของเขาแล้ว กล่าวคือ การที่โคโธเห็นพวกกรีกแข่งขันกันสร้างศิลปะที่เห็นอกว่า เห็นลักษณะอาโปลอเนียนถูกสังเคราะห์เข้ากับลักษณะโคโธนีเขียนแล้วปรุงแต่งออกมาเป็นงานศิลป์ หรือการที่เขาเสนอวาทกรรมสำคัญของมนุษย์มีส่วนประกอบสองแง่ คือเหตุผลกับอารมณ์ เมื่อเหตุผลปรุงแต่งอารมณ์ได้ก็ออกมาเป็นการเอาตนเอง หรือออกมาในรูปของการสร้างสรรค์อันใดก็ตาม สามารถที่จะกล่าวได้ว่า นั่นคือการมุ่งหวังที่จะเอาชนะเห็นอกว่า หรืออาจจะเรียกว่า "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" นั่นเอง วอลเตอร์ คาฟมานน์ ได้อธิบายให้เห็นว่าการต่อสู้แข่งขัน (Contest หรือ Agon) ในรูปเดิมถูกแปลรูปมาเป็น "เจตจำนงสุ่อ่านาจ" ในรูปใหม่⁴

¹ Ibid., p. 35.

² Ibid., p. 12.

³ Ibid., p. 51.

⁴ Kaufmann, Nietzsche: Philosopher, Psychologist, Antichrist,

สรุปไว้ในหนังสือ "บ่อเกิดโสภณกรรม" แม้วานิตจะไม่เคยคำว่า "เจตจำนงสุอำนาจ" แต่เขาก็ให้ร่องรอยของมันแล้ว และไต่ถามมาพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ในงานเขียนอื่นต่อมาของเขา

ข้อสัง เกต เกี่ยวกับความเป็นมาของ แนวคิดของนิตเช

แนวคิดของนิตเช ไม่ว่าจะ เป็น เรื่อง เจตจำนงสุอำนาจ ศีลธรรม ผู้เหนือมนุษย์ (Overman) หรือเรื่องอื่นใดก็ตาม เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะของการผสมผสานความคิดจากหลาย ๆ ฝ่าย แต่ที่เห็นเด่นชัดที่สุด ก็เหมือนจะเป็นการผสมผสานความคิดของคานท์, โชเปินเฮาเออร์ และชาร์ล คาร์วิน เขาคอยกัน ในความคิดของเขามีลักษณะหลายอย่าง ที่เหมือนกับของทั้งสามท่านนี้ แต่ขณะเดียวกัน เราก็เห็นร่องรอยของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างออกไปจากเดิม ซึ่งพอจะกล่าวได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่เหมือนกับคานท์ คือแง่ของการตีความและเข้าใจโลก คานท์ถือว่าโลกที่เรารู้จัก เป็นโลกแห่งการตีความที่เราสร้างขึ้นจากความรู้สึกของผัสสะบวกกับความเข้าใจภายใน เป็นโลกที่ผ่านแบบของผัสสะและประเภทของความเข้าใจ (Form of Sensibility and Category of Understanding) แล้วเท่านั้น ความคิดของนิตเชก็เช่นกัน ถือว่าโลก เป็น เพียงขบวนการของการตีความ ให้ความหมายและสร้างขึ้นจากจิตมนุษย์ ทุกอย่าง เป็น เพียงสิ่งที่ถูกประหารขึ้นโดยขบวนการตีความจากมนุษย์ "โลกที่อยู่นอกเหนือการตีความหรือให้ความหมายจากเรา ไม่สามารถจะมีอยู่จริง เหมือนโลกตามความรู้สึกนี้. . ."¹

¹Quoted in Danto, "Nietzsche," A Critical History of Western Philosophy, p. 387. "The world which we have not reduced in term of our own being, psychological prejudices and interpretation . . . does not exist as a world an sich."

แต่อย่างไรก็ตามเขายังต่างจากคานท์ในประเด็นสำคัญคือ คานท์ถือว่านอกจากโลกโดยการให้ความหมายจากเราแล้ว ยังมีโลกที่แท้จริงรองรับอยู่เบื้องหลังคอย แตกนิตเชไม่เน้นความสำคัญในเรื่องนี้

ส่วนที่เหมือนกับของโซ เป็น เฮาเออร์คือ เรื่องความเป็นจริงหรือธาตุแท้ของ มนุษย์และธรรมชาติ มีลักษณะเป็นพลังหรือแรงขับ หรือเจตจำนงที่คั่นรนไปอย่างไม่สิ้นสุด แตกต่างกันในแง่ที่ว่าของโซ เป็น เฮาเออร์คือเจตจำนงที่จะมีวิศุคย และพลังนี้เป็นพลังทาง เมตาฟิสิกส์ แต่ของนิตเช เป็นการคั่นรนเพื่อมุ่งหวังอำนาจ พลังนี้อยู่ในจิตและะออกจากจิต

ส่วนที่เหมือนกับคาร์วินอย่างชัดเจนก็คือ ความคิดเรื่อง "ผู้เห็นอมนุษย์" (Overman) คาร์วินเสนอทฤษฎีเลือกสรรตามธรรมชาติเพื่อจะได้อิทธิพลที่สุด เขมแข็งที่สุด ผู้เหมาะสมที่สุด เอานะสิ่งแวกกลมไคววา เป็น เป็นผู้มีคุณค่าแก่การมีวิศุคย ความคิดเรื่อง ผู้เห็นอมนุษย์ ของนิตเชก็คงจะไกรบอิทธิพลมาจากนี้ แตกต่างกันว่า ผู้เห็นอมนุษย์ ของนิตเชมิใช่ไคมาจากขบวนการวิวัฒนาการ เหมือนของคาร์วิน¹

¹Ibid., p. 395.